

Sygn. akt I C 1202/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 2 lipca 2020 r.

Sąd Rejonowy w Sanoku, I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący: SSR Krzysztof Dziewulski

Protokolant: asystent sędziego Andrzej Kawalec

po rozpoznaniu w dniu 2 lipca 2020 r. w Sanoku

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa: B. D.

przeciwko: M. S.

o zapłatę kwoty 12192,75 zł

I. zasądza od pozwanego M. S. na rzecz powódki B. D.

kwotę 12192,75 zł (słownie: dwanaście tysięcy sto dziewięćdziesiąt dwa złote, 75/100), wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od dnia 16.10.2019 r. do dnia zapłaty.

II. zasądza od pozwanego na rzecz powódki kwotę 4367 zł (słownie: cztery tysiące trzysta sześćdziesiąt siedem złotych), tytułem zwrotu kosztów postępowania.

Sygn. akt I C 1202/19

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 2 lipca 2020 r.

W dniu 17 października 2019 r. powódka B. D. wniosła do Sądu Rejonowego w Sanoku pozew, którym domagała się zapłaty na jej rzecz, od pozwanego M. S. kwoty 12192,75 zł wraz z odsetkami ustawowymi liczonymi od dnia 16 października 2019 r. do dnia zapłaty, a także zasądzenia od pozwanego na rzecz powódki zwrotu kosztów postępowania. W treści uzasadnienia powódka wskazała, że spadkodawczyni H. S. zmarła w dniu 7 października 2016 r. w S.. Wyżej wymieniona pozostawiła po sobie testament własnoręczny, na podstawie którego spadek po niej odziedziczył w całości jej syn M. S.. B. D. podniosła, że do grona spadkobierców ustawowych po zmarłej należeli: mąż J. S., a także 4 dzieci, to jest: pozwany M. S., powódka B. D., G. N. i E. M.. Powódka stwierdziła, iż wartość składników majątkowych wchodzących w skład masy spadkowej po zmarłej H. S. została ustalona w toku prowadzonego przez Sąd Rejonowy w Sanoku postępowania (o sygn. akt I Ns 498/18). B. D. wyjaśniła, iż wartość należnego jej zachowku jest równa 3/32 części masy spadkowej – to jest kwocie 12192,75 zł. (k: 3-7).

W dniu 12 listopada 2019 r. pozwany M. S. wniósł odpowiedź na pozew, domagając się oddalenia powództwa w całości i zasądzenia od powódki na rzecz pozwanego kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa prawnego według norm przepisanych. W treści uzasadnienia pozwany wniósł o zaliczenie na zachówek kosztów wykształcenia powódki, albowiem B. D. jako jedyna z czwórki dzieci spadkodawczyni ukończyła studia wyższe. Ponadto M. S. wskazał, że wyłącznie on opiekował się matką, powódka nie utrzymywała kontaktu z H. S., nie czyniła starań w celu sprawowania nad nią opieki. W związku z powyższym, w ocenie pozwanego skierowane przez powódkę roszczenie stanowi nadużycie prawa w rozumieniu art. 5 k.c., a co za tym idzie wysokość należnego B. D. zachowku winna podlegać miarkowaniu. Ponadto pozwany podniósł, że należne powódce odsetki winny być naliczane począwszy od dnia wydania wyroku, a nie od dnia wyznaczonego pozwanemu w otrzymanym wezwaniu do zapłaty roszczenia. (k: 57-60).

W treści pisma z dnia 23 marca 2020 r. pozwany M. S. wniósł o rozłożenie zasądzzonego świadczenia na co najmniej 12 miesięcznych rat, wskazując, że co prawda jest zatrudniony na umowę o pracę, jednakże otrzymuje wynagrodzenie w wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę – w kwocie 2600 zł brutto. Ponadto pozwany podniósł, że w terminie do dnia 20 czerwca 2020 r. musi rozliczyć się z powódką jednorazowo kwotą 43318 zł z tytułu spłaty z działu spadku po ojcu stron J. S. - co stanowi dla niego znaczące obciążenie finansowe. (k: 91)

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Spadkodawczyni H. S. zmarła w dniu 7 października 2016 r. w S.. W dniu 5 stycznia 2005 r. H. S. sporządziła testament własnoręczny, którym w całości do spadku powołała syna – pozwanego M. S.. Postanowieniem z dnia 11 lipca 2018 r., wydanym w sprawie o sygn. akt I Ns 268/18 Sąd Rejonowy w Sanoku stwierdził, że spadek po zmarłej H. S., na podstawie testamentu własnoręcznego nabył w całości jej syn – pozwany M. S.. Do grona spadkobierców ustawowych po zmarłej należeli: mąż J. S. oraz 4 dzieci, to jest – powódka B. D., pozwany M. S., G. N. i E. M..

W skład majątku spadkowego po zmarłej H. S. wchodziły: udział w wysokości 1/2 części w prawie własności nieruchomości opisanych w księgach wieczystych (...) – o wartości 125754 zł, udział w wysokości 1/2 części w majątku ruchomym – o wartości 1372 zł, a także wartość prawa do działki na terenie (...) w S. – wynosząca 2930 zł. Łączna wartość majątku spadkowego po zmarłej H. S. była równa kwocie 130056 zł.

Powódka B. D. jako jedyna z dzieci spadkodawczyni H. S. ukończyła studia wyższe (studiowała w Wyższej Szkole (...) w R., w latach 1981 – 1986 r.). Zarówno siostry, jak i brat powódki mieli możliwość kontynuowania edukacji po ukończeniu szkoły średniej, brak podjęcia dalszej nauki związany był wyłącznie z dokonany przez nich wyborem. Ponadto w trakcie studiów powódka B. D. w dużej mierze utrzymywała się samodzielnie, otrzymywała stypendium socjalne, podejmowała się prac dorywczych. Pomoc matki H. S. „sprowadzała” się głównie do przekazywania córce przetworzonej żywności.

Powódka B. D. pozostawała w dobrych relacjach z matką H. S.. Wyżej wymienione utrzymywały stały kontakt telefoniczny, powódka regularnie (co 2 – 3 tygodnie) odwiedzała matkę, przywożąc jej artykuły spożywcze.

W dniu 27 września 2019 r. powódka B. D. skierowała do pozwanego M. S. wezwanie do zapłaty kwoty 12193 zł, tytułem zachowku przysługującego jej po śmierci matki H. S.. Powódka podniosła, że domaga się zapłaty wyżej wymienionej kwoty, w terminie 14 dni od otrzymania wezwania. B. D. zastrzegła, iż w przypadku braku zapłaty powyższej kwoty w zakreślonym przez nią terminie, zmuszona będzie do skierowania sprawy na drogę postępowania sądowego. Powyższe wezwanie zostało odebrane przez pozwanego M. S. w dniu 1 października 2019 r.

/dowód – zeznania świadka E. M. – k: 89; zeznania świadka G. N. – k: 89; postanowienie SR w Sanoku z dnia 11.07.2018 r. w sprawie o sygn. akt I Ns 268/18 – k: 8; odpis zwykły KW (...) – k: 41; odpis zwykły KW (...) – k: 42; opinia biegłej A. O. – k: 27-40; uproszczone wypisy z rejestru gruntów – k: 43-44; dok. fotograficzna – k: 45-47; wezwanie do zapłaty zachowku z dnia 27.09.2019 r. wraz z potwierdzeniem odbioru – k: 48-50/

Sąd ustalił następujący stan faktyczny na podstawie powołanych wyżej dokumentów, których treść nie została zakwestionowana przez strony, nie budzą one również zastrzeżeń pod względem formalnym. Dlatego Sąd uznał je za w pełni wiarygodne.

Za w pełni wiarygodne Sąd uznał zeznania świadków E. M. (k: 89) oraz G. N. (k: 89), albowiem są one spójne, logiczne i konkretne. Ich zeznania korelują w zakresie w jakim utrzymują, że powódka B. D. utrzymywała dobre relacje z matką H. S., co do tego, że pozostałe dzieci spadkodawczyni także miały możliwość podjęcia dalszej edukacji (po ukończeniu szkoły średniej), jak również w zakresie w jakim wskazują, że w okresie studiów powódka w dużej mierze utrzymywała się samodzielnie - albowiem pracowała, otrzymywała stypendium.

Sąd nie dał wiary zeznaniom świadków A. S. (k: 89-90) oraz I. P. (k: 90), w zakresie w jakim utrzymują, że powódka B. D. niemal w ogóle nie utrzymywała kontaktów z matką H. S., nie interesowała się jej losem. Złożone przez wyżej wymienione w tym zakresie zeznania, pozostają w sprzeczności z uznanymi przez Sąd za w pełni wiarygodne zeznaniami świadków E. M. oraz G. N.. Dodatkowo zauważenia wymaga, że świadek A. S. jest żoną pozwanego M. S., zaś świadek I. P. jest jego córką – zatem mają one interes w przedstawieniu korzystnej dla pozwanego wersji (w wskazaniu okoliczności, uzasadniających obniżenie należnego powódce zachowku).

Ustalając stan faktyczny Sąd pominął dowód z zeznań świadka M. M. (k: 89), albowiem nie posiada ona informacji istotnych dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy.

Sąd zważył co następuje:

Na wstępie podkreślenia wymaga, że wartość majątku spadkowego po zmarłej H. S. nie była przedmiotem sporu między stronami. W treści wniesionego w dniu 17 października 2019 r. pozwu, powódka wskazała, że wartość ta została ustalona w toku prowadzonego przez Sąd Rejonowy w Sanoku postępowania (o sygn. akt I Ns 498/18) – na łączną kwotę 130056 zł. Należy zaznaczyć, że pozwany nie zakwestionował powyższej wartości majątku spadkowego. W związku z powyższym, na podstawie art. 230 k.p.c. Sąd przyjął, iż przedmiotowa wartość jest równa kwocie 130056 zł. W dalszej kolejności należy wskazać, że do grona spadkobierców ustawowych po zmarłej H. S. należeli: mąż J. S., a także dzieci – powódka B. D., pozwany M. S., E. M. oraz G. N.. W świetle treści art. 931 § 1 k.c. uznać zatem należy, że w przypadku dziedziczenia ustawowego należny powódce B. D. udział spadkowy wynosiłby 3/16 masy spadkowej. W tym miejscu przywołać należy art. 991 § 1 k.c. zgodnie z treścią którego zstępnym, małżonkowi oraz rodzicom spadkodawcy, którzy byliby powołani do spadku z ustawy, należą się, jeżeli uprawniony jest trwale niezdolny do pracy albo jeżeli zstępny uprawniony jest małoletni – dwie trzecie wartości udziału spadkowego, który by mu przypadła przy dziedziczeniu ustawowym, w innych zaś wypadkach – połowa wartości tego udziału. Z uwagi na fakt, że H. S. sporządziła testament własnoręczny, w którym do spadku powołała w całości syna – pozwanego M. S. uznać należy, że przysługujący powódce B. D. zachówek, jest równy 3/32 części masy spadkowej. W konsekwencji należy przyjąć, że należny powódce zachówek jest równy 12192,75 zł (3/32 * (...)).

W dalszej kolejności należy odnieść się do podniesionego przez pozwanego M. S. zarzutu, jakoby w realiach niniejszej sprawy istniały podstawy do obniżenia wysokości należnego powódce zachowku, z uwagi na okoliczność, że B. D. nie utrzymywała kontaktu z matką, nie czyniła starań w celu sprawowania nad nią opieki. Podkreślenia wymaga, że zgodnie ze stanowiskiem doktryny i judykatury miarkowanie wysokości zachowku możliwe jest wyłącznie w sytuacjach wyjątkowych, gdy ze zgromadzonego w danej sprawie materiału dowodowego wynika, że zachowanie, stosunek uprawnionego do zachowku wobec spadkodawcy miał jednoznacznie negatywny charakter. Tymczasem z dokonanych przez Sąd ustaleń wynika, że powódka B. D. utrzymywała stały kontakt telefoniczny z matką H. S., regularnie ją odwiedzała (co 2-3 tygodnie), przywoząc jej artykuły spożywcze. Z pewnością zatem brak jest podstaw do przyjęcia, iż w realiach niniejszej sprawy zachodzi szczególnie uzasadniony wypadek, przemawiający za obniżeniem wysokości należnego powódce zachowku.

Natomiast odnosząc się do zarzutu pozwanego, który domagał się zaliczenia (na należny powódce zachówek), kosztów wykształcenia B. D. - z uwagi na fakt, że powódka jako jedyna z 4 dzieci spadkodawczyni ukończyła studia

wyższe wskazać należy, że z dokonanych przez Sąd ustaleń wynika, iż zarówno siostry, jak i brat powódki mieli możliwość kontynuowania edukacji po ukończeniu szkoły średniej. Brak podjęcia dalszej nauki związany był wyłącznie z dokonaniem przez nich wyborem. Ponadto zaznaczyć należy, że z ustaleń Sądu wynika, iż w trakcie studiów powódka w dużej mierze utrzymywała się samodzielnie, otrzymywała stypendium socjalne, podejmowała się prac dorywczych. Pomoc matki H. S. „sprowadzała” się głównie do przekazywania córce przetworzonej żywności. Z tych przyczyn, również powyższy, podniesiony przez pozwanego zarzut uznać należy za niezasadny.

Odnośnie początkowej daty naliczania odsetek wskazać należy, że zgodnie ze stanowiskiem orzecznictwa roszczenie o zachowek ma charakter bezterminowy, jego wymagalność należy zatem ustalić w oparciu o regułę z art. 455 k.c. Obowiązek zapłaty kwoty pieniężnej potrzebnej do pokrycia zachowku, aktualizuje się wraz z wezwaniem do jego zapłaty. Należy zaznaczyć, że w realiach niniejszej sprawy powódka B. D., w dniu 27 września 2019 r. skierowała do pozwanego M. S. wezwanie do zapłaty zachowku – określając pozwanemu 14 - dniowy termin zapłaty. Powyższe wezwanie zostało przez pozwanego odebrane w dniu 1 października 2019 r. W tym stanie rzeczy, na podstawie art. 455 w zw. z art. 481 § 1 k.c. Sąd uznał, że początkową datą naliczania odsetek winien być dzień następujący po upływie wyznaczonego pozwanemu terminu zapłaty zachowku – to jest 16 października 2019 r.

Odnośnie zgłoszonego przez pozwanego wniosku o rozłożenie zasądzonego świadczenia na raty wskazać należy, że orzekając w tym zakresie Sąd winien brać pod uwagę sytuację życiową, majątkową obu stron. Jak wynika z ustaleń Sądu, pozwany M. S. jest osobą zdrową, posiada stałe zatrudnienie. Natomiast powódka B. D. jest osobą ciężko chorą (co potwierdza załączone przez nią zaświadczenie o hospitalizacji z Szpitala (...) w B. (...) Ośrodka (...) – k: 71), w treści pisma z dnia 06.04.2020 r. powódka wskazała, że dochodzone przez nią świadczenie pieniężne potrzebne jest na pokrycie kosztów leczenia. Jednocześnie zaznaczenia wymaga, że o roszczeniu powódki o zachowek pozwany M. S. dowiedział się już 1 października 2019 r. Ponadto, pozwanemu M. S. przypadł po rodzicach (J. S. i H. S.), znacznej wartości majątek spadkowy. Zdaniem Sądu, w tych okolicznościach, przez okres kilku miesięcy pozwany miał możliwość „wygospodarowania” kwoty pieniężnej, niezbędnej do jednorazowej spłaty powódki.

Mając na uwadze powyższe, w pkt I wyroku Sąd zasądził od pozwanego M. S. na rzecz powódki B. D. kwotę 12192,75 zł, wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie, liczonymi od dnia 16.10.2019 r. do dnia zapłaty.

Zawarte w pkt II wyroku orzeczenie w przedmiocie kosztów postępowania wydane zostało w oparciu o art. 98 k.p.c. Na zasądzoną przez Sąd kwotę 4367 zł złożyły się: koszty zastępstwa prawnego w wysokości 3600 zł, przyznane na podstawie § 2 pkt 5 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. z 2015 r., poz. 1800), opłata od pozwu w wysokości 750 zł oraz opłata skarbową od pełnomocnictwa w kwocie 17 zł.